

GAZETA

bibliotecarului

Martie 2005
Nr. 3 (53), 8 pag.

Buletin informativ al Bibliotecii Naționale și al Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova

2005 – Anul European al Cetățeniei prin Educație

Consiliul Europei a declarat anul 2005 drept An European al Cetățeniei prin Educație. Prin această inițiativă Consiliul Europei dorește să atragă atenția asupra rolului fundamental pe care îl are promovarea unei culturi democratice și a cetățeniei active. Din această perspectivă, Consiliul Europei abordează problema dată într-o optică de a învăța aceste valori pe parcursul întregii vieți.

la dialogul intercultural și la solidaritate, la egalitate în drepturi între bărbați și femei. Toate aceste deziderate au la bază principiile

SĂ ÎNVĂȚĂM ȘI SĂ TRĂIM DEMOCRAȚIA

Cetățenia nu este doar un concept juridic și politic.

Cetățenia este un concept global. Cetățenia presupune, pe de o parte, ca toți cetățenii să se poată bucura de Drepturile Omului și să se poată simți protejați într-o societate democratică. Pe de altă parte ea presupune și o participare activă și responsabilă a cetățenilor pentru viața în societate, precum și respectarea permanentă a drepturilor altor persoane.

Educația pentru cetățenia democratică contribuie la facilitarea și învățarea vieții în comun, la formarea relațiilor armonioase de conviețuire a diferitelor etnii,

libertății, pluralismului politic, drepturilor omului și statului de drept.

„Anul” nu va fi doar o campanie care se va încheia la sfârșitul anului 2005. El mai degrabă va marca debutul unui proces care va continua anii următori. Scopul acestui an este de a trezi interes pentru cetățenia democratică.

În numărul viitor al „G.B.” vom publica un interviu la această temă cu dna Lilia Snegureac, Directorul Biroului de Informare al Consiliului Europei în Moldova.

Valentina GĂLUȘCĂ

Felicitări la aniversare

„Gazeta bibliotecarului”
înserează în paginile 4-5 un interviu cu omagiatul Ion Șpac, „De vină a fost regimul”, realizat de Valentina Gălușcă.

Citiți „Gazeta bibliotecarului”!

VIVAT, CRESCAT, FLOREAT! ION ȘPAC LA 75 DE ANI!

La 11 martie 2005 bibliograful Ion Șpac, Om Emerit al Republicii Moldova, împlinește frumoasa vârstă de 75 de ani. Tot în acest an soții Șpac își vor celebra NUNTA de AUR!

Cu aceste frumoase ocazii, multstimate dle Ion Șpac, vă felicităm cordial, dorindu-vă multă sănătate, succese în activitatea Dvs. în domeniul bibliologiei naționale, pace în inimă, fericire și belșug în casă!

La mulți ani!

MODELUL BIBLIOGRAFULUI IDEAL

Ion Șpac e modelul bibliografului ideal - bun la inimă, competent și exigent, sfătos și săritor la nevoie, curios și dispus să ducă lucrul până la bun sfârșit, umorist și interlocutor adevărat. Prețuiește argumentul, detaliul, precizia. Au observat aceste calități generații de studenți, tineri specialiști, dar și savanți...

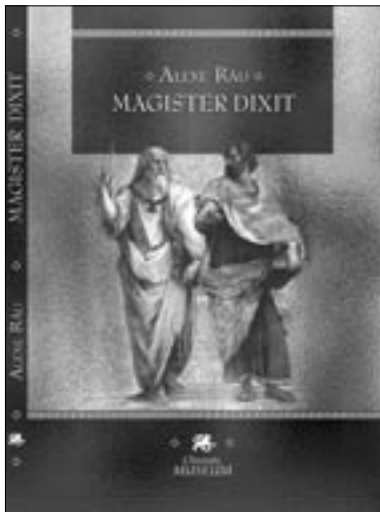
La înaintata vârstă Ion e vioi, mobil, croiește planuri și principalul muncește cât șapte.

Mulți ani înainte, sănătate, voie bună și noi realizări, dragă prietene și coleg. Să ne bucurăm de zilele care vin.

Ion MADAN

CARTE NOUĂ!

La Editura "Museum" a apărut
Magister Dixit
de Alexe Rău

"Prin eseurile pe care le publică în ultima vreme, am descoperit în Alexe Rău un fin și original filosof al ființei. Se pot observa la el câteva linii directe continuate de la Kant (abordarea metafizicii ca pe o știință), de la Kierkegaard (dimensiunea transcendentă a ființării), de la Heidegger (analitica existențial-ontologică) etc., însă precumpănitoare la el este inedita abordare a scrierii ca pe o desenare și ca pe un rezultat al unei alte desenări, efectuată prealabil în minte, transcendentă. Aceasta îi permite să vadă în scriere un fel de radiogramă a invizibilului ființării, o daseinogramă, cartea și biblioteca devenind astfel un fel de daseinoscop/fințograf. Bibliosofia sa se arată a fi un proiect de o revelatoare noutate".

Alex MEOLLER (Germania)

"Alexe Rău dă dovadă în toate de temeinicie în treburi. E omul credinței adevărate, al credinței în marile rosturi ale cărții. El crede cu temeinicia morală cu care este înzestrat că noi de fapt, așa cum ar zice filosofii culturii, lecturăm viața, universul, pământul. A exista înseamnă a citi".

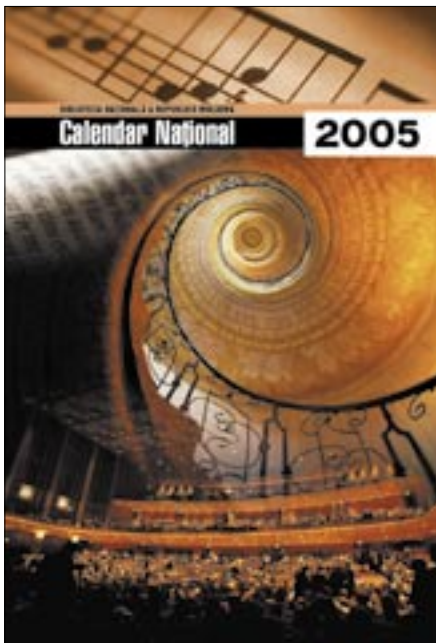
Mihai CIMPOI

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ: CARTE DE REFERINȚĂ, CARTE DE COLECȚIE

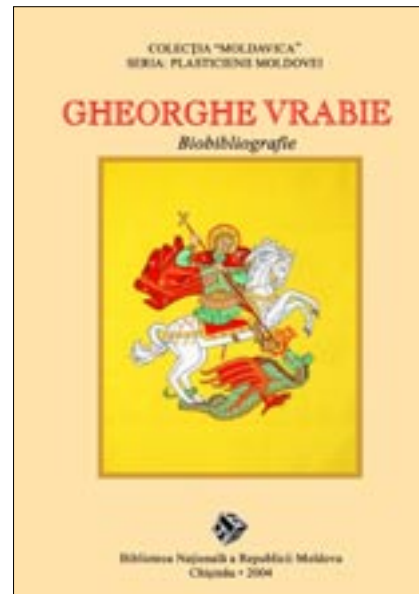
Anul 2004 pentru Biblioteca Națională în general și pentru serviciul "Editura" în parte a fost un an destul de fructuos. El a fost marcat prin editarea a 20 de titluri de carte, apărute în 40 de fascicule, cu un volum editorial de peste 300 coli de tipar.

Pornind de la o concepție clară și eficientă, echipa editorială a Bibliotecii Naționale în ultimii ani și-a adoptat o conduită profesională care să-i asigure permanentă calitate, competență, operativitate în activitatea sa.

Dintotdeauna Biblioteca Națională a elaborat și editat diverse produse editoriale: biblioteconomice, științifice, informaționale. De un deceniu încoace însă activitatea editorială s-a reformat substanțial. Elaborările importante și relevante

ale serviciilor-alcătuitoare au plasat Biblioteca Națională în fruntea instituțiilor de cultură din țară. Cartea de vizită a instituției noastre a devenit **Calendarul Național**. Această publicație unică în spațiul românesc este de fapt o întregă istorie a celor mai importante evenimente din țară și de pe mapamond, este viața și creația celor mai reductabile personalități ale neamului, consemnate în fiecare **Calendar Național** în volume

enciclopedice apărute anual, cu un spațiu editorial impunător de 40-50 coli de tipar. Grație competenței susținute, muncii enorme, depuse de colaboratoarele serviciului "Cercetări bibliografice" – de bună seamă, adevărați cercetători literari, economiști, istorici etc., dar și performanțelor editoriale exprimate în lucrările pre-pres de calitate, în concepția grafică inedită, în designul de procesare a materialului, această lucrare a Bibliotecii Naționale atinge cota publicațiilor academice, una din cele mai solicitate de către beneficiari.

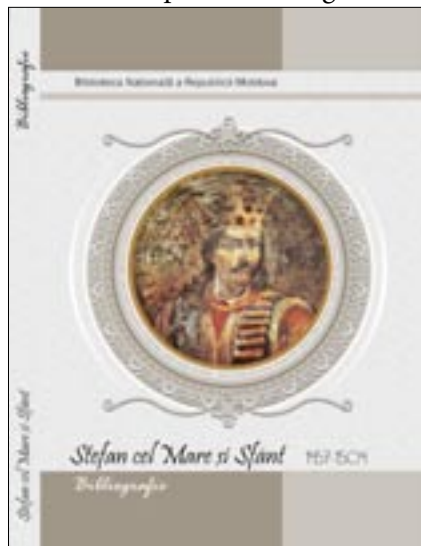
Apariția **Calendarului Național 2005** în decembrie 2004 este o reușită a colaborării fructuoase între echipele de creație ale autorilor și editorilor, dar și a tipografilor Bibliotecii Naționale.

Angajată în programul Național "Anul Ștefan cel Mare și Sfânt", Biblioteca Națională a elaborat și editat în anul 2004 una din cele mai reprezentative lucrări ale sale din ultimul deceniu – monumentala bibliografie **Ștefan cel Mare și Sfânt. 1457-1504**. Această bibliografie este una de pionerat în spațiul nostru, este o lucrare științifică de proporții de o calitate și valoare inestimabilă, consacrată celei mai marcante figuri istorice a Moldovei medievale și nu

numai – Ștefan cel Mare. Lucrarea îl reprezintă integral pe omul și domnitorul Ștefan cel Mare și Sfânt, iar masivul documentar de aproape 2000 de investigații bibliografice face obiectul reflectării exhaustive a vieții și activității marelui voievod. Volumul debutează cu eseu “O reflectare a conștiinței naționale” semnat de poetul Alexe Rău, după care urmează “Argumentul” asupra organizării lucrării, “Tabelul cronologic” al vieții și domniei voievodului, apoi bibliografia propriu-zisă. Bibliografia include monografii, disertații, teze ale referatelor la conferințe, articole din seriale și culegeri tematice, recenzii despre ilustra personalitate a lui Ștefan cel Mare, lucrări editate atât în Republica Moldova și România, cât și în alte țări ale lumii.

Datorită sprijinului financiar oferit de Biroul de Informare al Consiliului Europei în Moldova la tipărirea volumului **Ștefan cel Mare și Sfânt. 1457-1504**, această bibliografie fundamentală a fost distribuită cu titlu de gratuitate în rețeaua de biblioteci arondate Ministerului Culturii, precum și bibliotecilor universitare și centrelor biblioteconomice din republică.

În cadrul Proiectului editorial-poligrafic “Moldavica” ce se desfășoară pe parcursul a mai bine de 8 ani, Biblioteca Națională în anul 2004, a elaborat și editat biobibliografia-album **Gheorghe Vrabie**, volum apărut în colecția “Plasticienii Moldovei”, consacrat distinsului nostru artist plastic Gheorghe Vrabie,

bie, autorul concepției și realizatorul Stemei de Stat a Republicii Moldova, laureat al Premiului Național, Maestru Emerit în Artă.

Cartea a apărut într-o formă grafică excelentă, cu un bogat material ilustrativ: reproduceri color, fotografii din viața și creația artistului plastic, bogatul material bibliografic prezentând exhaustiv viața și opera ilustrului grafician, monumentalist, heraldist Gheorghe Vrabie.

Întru promovarea imaginii Republicii Moldova în străinătate Biblioteca Națională a elaborat și editat nr.2 al Almanahului **Imagina Republicii Moldova în străinătate**, lucrare de asemenea apărută cu sprijinul financiar al Biroului de Informare al Consiliului Europei în Republica Moldova. Concepută drept anuar și de formatul unei reviste, lucrarea include publicații despre Moldova și oamenii ei consacrați, apărute în străinătate și prezentate fragmentar, dar esențial în limbile engleză, franceză, germană, structurate în volum conform evenimentelor preponderent produse în politică, economie, cultură, artă, literatură, sport etc.

În curs de apariție sunt bibliografiile **Constantin Rusnac, Mihai Grecu, Ion Șpac**, toate făcând parte din “Proiectul Moldavica”, colecțiile: “Compozitorii Moldovei”, “Plasticienii Moldovei”, “Clio și Byblon”. Invităm bibliotecarii și autorii la o colaborare susținută.

Elena TURUTA,
șefa Serviciului Editura, BNRM

BIBLIOTECARII – oameni de cultură cu salarii mizere, considerați de guvernanți ca fiind “neproductivi”

Unii cred că tot ceea ce face azi bibliotecarul va putea fi înlocuit mâine de un program pe calculator. Ceea ce mulți cititori nu știu este că, înainte să ajungă în raft și de acolo pe masa din sala de lectură, cartea proaspăt tipărită petrece câteva luni în bibliotecă, în diferitele servicii de prelucrare. Pe lângă titlu sau autor, cartea are multe alte repere după care doar bibliotecarii știu sa o pună la locul ei precis în raft. Fiecare carte este scrisă pentru un anumit public, iar felul cum este scrisă ea - manual, ghid, critică, roman - ca și limba în care este scrisă cartea sau originea autorului, reperele după care a fost scrisă sunt la fel de importante, susțin bibliotecarii.

(. . .) Un bibliotecar are nevoie de cel puțin 7 ani de muncă pentru a putea lucra eficient cu cartea, susține Mircea Regneală, directorul Bibliotecii Centrale Universitare. „Vrem să se reconsidere meseria de bibliotecar, este inadmisibil ca munca noastră să fie aruncată la gunoi și să fim plătiți mizerabil doar pentru că nu producem nimic în economie”, susține Sanda Crasneanu, lider al Federației Sindicatelor Bibliotecilor din România. Ea este bibliotecar de 35 de ani. În Vest, guvernele acordă anual milioane de euro pentru biblioteci, pentru că îi consideră pe bibliotecari cât se poate de productivi. În Suedia, de exemplu, copiii erau premiați acum câțiva ani în funcție de cât de des treceau pragul unei biblioteci de cartier sau de câte cărți citeau pe an.

(. . .) Deși lucrează ani de zile în aceleași birouri, în care munți de cărți își așteaptă locul la raft, bibliotecarii ajung să fie acaparați de munca lor. Aurelia Persinaru spune că munca cu periodicele a pasionat-o atât de tare, încât nici nu s-a gândit că ar putea face altceva: “Orice zi ar sau revistă evoluează de la un număr la altul. A trebuit deci să stabilim reguli clare, de primire și gestiune a periodicelor, a trebuit să ne punem mereu mintea la contribuție”, susține ea.

Ruxandra CONSTANTINESCU
ADEVĂRUL
sâmbătă/duminică
25/26 februarie 2005

„DE VINĂ A FOST

INTERVIU CU ION ȘPAC, OM EMERIT AL REPUBLICII MOLDOVA

- Dle Șpac, mă uit la Dvs. și constat că la vârsta de 75 de ani arătați foarte bine. Urcăți scările până la etajul 3 al Bibliotecii Naționale fără să vă opriți. Dar cel mai impresionant este faptul că lucrați și acum la Biblioteca Academiei de Științe, continuați să publicați articole de specialitate și participați mai la toate simpoziioanele, manifestările culturale organizate atât la Academie, cât și la noi la Biblioteca Națională. Despre meritele Dvs. în domeniul bibliologiei naționale a scris și dl Madan, și Tudor Țopa în cartea „Neînfrânții” și mulți alți condeieri. Dar am observat că vorbiți puțin?!

- Poate că vorbesc puțin, dar nu pentru că nu aș avea ce spune. Simt mereu o frână, parcă nu găsesc cuvintele potrivite...

-?! Noi, cei din Basarabia, am trăit într-un mediu lingvistic infect și asta ne-a complexat... Sau că noi, cei ce am trecut „școala sovietică”, suntem marcați de persecuțiile la care am fost supuși. Chiar și învățătorii la școală mereu strigau la noi: „Tăceți!”, „Închideți gura!”

- Blocajul meu cred că mi se trage de acasă, de la o vârstă foarte timpurie.

-?!

... Aveam 7 ani, când a fost ridicat tata. Mama mereu ne mustra să tăcem. În casa noastră domnea frica. ...Tata era „sciotovod”, un fel de contabil în colhoz. Într-o noapte mama ne-a sculat din somn și ne-a spus să ne luăm rămas-bun de la tata... Niște oameni venise cu mașina neagră. Mașina venea tocmai când somnul era mai adânc. I-au dat voie tatei să-și ia rămas-bun de la noi. După aceea mama mereu ne zicea: „Vedeți?! Vedeți?! Limba l-a dat de gol!” Era un om în sat, mama îi zicea „Dihania”. El se ținea mai „mare” decât ceilalți. Era destul ca el să arate la cineva cu degetul că în aceeași noapte venea mașina cea neagră la poarta lui și-l lua. Unde erau duși oamenii, nimeni nu știa.

-!?

- Știu că în ajun tata venise foarte indispus. I-a zis mamei: „Gata, cred că de data aceasta nu mai am scăpare, pentru că n-am mai putut răbda și m-am sfădit cu Feghea”. Feghea era acela căruia mama îi zicea „Dihania”. Nu știu pe unde fusese tata în seara ceea, un câine îl mușcase. Mama îi spăla rana de la picior și îl bandaja. ...Mașina ceea l-a dus la „uzcocaleica”,

așa îi ziceam noi la calea ferată. În aceeași noapte au fost ridicați mai mulți oameni și nu s-a mai aflat unde au fost duși. Eu eram al treilea în familie. Și frații mei, când au ajuns mai mari, au început să scrie pe la instanțe, să întrebe de tata, și nu primeam nici un răspuns. Prin anul 1961, când era Hrușciiov la putere și era oleacă de libertate, am prins la curaj și am scris și eu. Am scris din numele mamei. Și mama a primit o scrisoare în care ni se spunea că tata, care a fost ridicat în martie 1938, a murit în 1943 la Dubăsari, de cancer la stomac. În scrisoare mai era scris că tata a fost reabilitat, „s vozvrășceniem imușcestva”. Asta m-a făcut să nu cred acea scrisoare, pentru că eu țin bine minte că nu ni se luase nimic, pentru că nu aveam aproape nimic de luat. Dar faptul că tata a fost considerat nevinovat m-a încurajat și m-a făcut să cred în partid...

- Mulți au fost momiți în acele timpuri...

- Da. Mulți ani mai târziu, prin anii '80, a fost un simpozion la Chișinău, despre activitatea muzeelor din republică. Acolo, o doamnă de la Tiraspol în comunicarea ei a spus că li s-a oferit o încăpere pentru muzeu într-un demisol în care s-au găsit multe lucruri oribile, inclusiv oseminte, haine, scrisori în haine. Din scrisorile acelea au aflat că acei oameni erau moldoveni, torturați în anii '37-'38. M-am gândit la tata. Am vrut să plec la Tiraspol, poate aflu ceva și dau de urmele tatei?! Am vorbit despre intenția mea cu Pavel Barbălat, care lucra pe atunci la Judecătoria Supremă din Chișinău. Și el m-a descurajat... că adică e imposibil să mai află ceva. Și eu am renunțat. Peste un timp doamna ceea deja nu mai era director. Am scris iar la KGB și am primit răspuns că dosarul s-a pierdut. În noaptea când militanții Frontului Popular, prin anul 1990, au atacat Ministerul de Interne, în acea noapte de la KGB au fost încărcate mai multe mașini cu dosare secrete și duse or la Tiraspol, or la Harkov... În ultimul document pe care l-am primit mi s-a comunicat că tata, arestat în luna martie 1938, „represat pe nedrept”, a fost împușcat în octombrie al aceluiași an la Tiraspol.

- Și totuși, dumneavoastră ați fost în partid...

- Da... dar peste ani, lucrând la Biblioteca Academiei am fost pedepsit pe nedrept pe „linie de partid” și am scris la comitetul orășenesc de partid să mi se facă dreptate. Și nu mi s-a făcut. Apoi am apelat la Comitetul Central... Deja venise Gorbaciov cu perestroica și era permis să ieși din partid, căci înainte, știți cum era. Dacă ieșea cineva din partid, din propria inițiativă era considerat dușmanul poporului. Atunci am hotărât să nu mai caut dreptate la nici un fel de Comitet Central, am hotărât să scuipe... și am depus biletul de partid.

- Credința cred că v-a ajutat să treceți prin toate...

- Eu puțină credință am avut. Pentru că în școală se făcea „agitație” ateistă. Religia se considera o încălcare a legilor sovietice.

Pe timpul acela dacă părinții luau copiii la biserică din satul vecin, Podoimița, la Paști, de exemplu, erau chemați la careul școlii, unde erau scoși în față, împreună cu copiii și erau muștrați, umiliți în tot felul și avertizați în fața tuturor, ca să le fie și altora de învățătură.

- !?

- Mama mereu se ruga. Aveam icoane în camera unde trăiam și în casa cea mare. Dar a fost chemată la școală și a fost avertizată să nu se roage în fața copiilor... și mama se ruga numai în casa cea mare. Dar pe când eram în clasa a 8-a aveam un tranzistor și-l deschideam mereu să cânte muzică, și mama nu se mai putea ruga nici în casa cea mare, unde stăteam eu. După ce am absolvit clasa a 10-a, în 1950, căutam unde să mă duc și eu la studii. Mama zicea: „Măi Vanea, măi, poate rămâi măcar tu acasă?”. Dar tata, când a fost ridicat, i-a zis: „Măriuca, ai grijă să lași copiii să învețe carte”. Eu i-am zis: „Cum să rămân? Toți au plecat și eu să rămân?”. După ce am plecat și eu de acasă, mama zicea: „Acum este libertatea mea!” pentru că putea să se roage în voie. Dacă am plecat, înapoi nu m-am mai întors.

- *Ați fi putut să vă duceți după absolvirea Universității...*

- După absolvire am fost repartizat întâi la Călărași, apoi la Cimișlia. Vroiam să mă duc în satul meu, dar cine ținea cont pe atunci de mama mea, care rămăsese singură la bătrânețe. Ea a trăit singură din 1950 până în 1971, când a decedat... Am refuzat, replicând supărat: „lezjaite sami!” Atunci decanul a sărit de la masă, m-a apucat așa de tare de mână încât m-a „curentat”. M-a tras până la ușă și înapoi, făcând o roată cu mine și mi-a zis cu voce șoptită: „Nu fă prostii! Că ai de dat examenul de absolvire la marxism-leninism...”. A fost de ajuns să fac această rotație că să-mi amintesc în ce lume trăiesc. Până la urmă am ajuns la Criuleni, dar era tot departe de casă.

- *Știu că ați colaborat cu revista ortodoxă „Luminătorul”...*

- Ca bibliograf, am lucrat cu literatură bisericească, dar la esența credinței încă n-am ajuns. Și aici cred că și-a făcut efectul blocajul care mi s-a inoculat în anii

ceea. Mă uit la credință ca la ceva interzis... L-ai cunoscut pe Ion Dron?

- *Desigur.*

- Iată, el într-o zi m-a întrebat: „Vrei să mergi la Huși?” „Vreau!”, îi zic. „Dacă vrei, scrie un articol. Găsește o temă, și scrie”. Din mers am zis „Pot să scriu despre Constantin Tomescu, profesor la Seminarul Teologic din Chișinău în perioada interbelică”. Tema a fost bună. Mai ales că despre el se cunoștea puțin. L-am scris și el mi-a zis: „E prea mare! Scurtează-!”. Avea 30 de pagini și el vroia să-i fac numai 20. Eu zic: „Nu!”. „În-drăznești să-l trimiți așa?” „Da!” „Dacă nu-l scurtezi tu, au să-l scurteze ei”. „Să vedem!”. Am insistat pentru că era bine documentat și argumentat. Când ne-am dus la Huși, almanahul în care era publicat articolul meu era tipărit. Redacția n-a scos nici un alineat.

- *Ce a fost la Huși?*

- Se sărbătoreau 400 de ani de la înființarea bisericii din Huși. Era și hramul bisericii și venise un sobor de preoți. Niciodată n-am văzut atâția preoți adunați împreună. Eu nu știam cum să mă comport în biserică. Lumea din localitățile acelea de la poartă intrând cădea în genunchi... și toată ziua se ruga. După slujbă, într-o clădire lăaturalnică, lungă era întinsă o masă mare și, deși era post, totuși era plină cu bucate foarte gustoase. Au intrat mai întâi preoții, apoi noi, mireni. Stăteam toți în picioare, așteptând binecuvântarea. Rugăciunea a fost cântată. N-am să uit niciodată acele voci puternice ale soborului de preoți. Totul era impresionant. Și cântecele creștine, și credința oamenilor. Acolo am văzut rostul credinței. Mă uitam la preoți și mă gândeam că în vechime anume preoții și teologii au fost cei mai de seamă filozofi.

- *Privind înapoi la viața pe care ați trăit-o în acel sistem odios ce ați putea să spuneți?*

- De vină a fost regimul, nu omul. Regimul sovietic cu ideologia lui satanică a distrus și a calicuit multe destine. Dar noi, să ne iertăm unii pe alții și să trăim ca frații.

- *Vă mulțumesc pentru interviu și, într-adevăr, noi, românii de pretutindeni să trăim ca frații!*

A consemnat Valentina GĂLUȘCĂ

Este tipul de lectură care n-a fost cunoscut de Paul Cornea sau de alți teoreticieni ai lecturii.

Cartea lui Florin Constantin Pavlovici, „Tortura pe înțelesul tuturor”, tipărită în 2001 la Chișinău (Ed. „Cartier”), atestă pedepsele pentru practicarea acestui fel de lectură într-un anume timp și spațiu: anii 1950-1962, în România ocupată de sovietici, iar din 1958 lăsată pe mâna comuniștilor locali, numiți de P. Țuțea „ruși de limbă română”.

Nu vom enumera aici instrumentele de tortură și nici nu vom cita „lungul urlat al făpturii umane”, cea pe care Dumnezeu a făcut-o, iar tortionarul o desface, o smintește. Încercăm să căutăm cheia rezistenței intelectuale prin carte, prin fructificarea lecturilor depozitate în timp.

Lectură dușmănoasă era considerată atunci și o singură carte citită în afara bibliografiei școlare (autorul nostru, născut în 1936 la Botoșani fusese pârât de colegul Titi Filip că citește Verlaine și Faulkner). Lectură dușmănoasă era considerat însă și faptul de a nu-ți fi plăcut o carte inclusă în program. Pentru aceste două feluri de păcate a ajuns F.C. Pavlovici în lagăr, la săpat canalul Dunăre-Marea Neagră.

– Tu de ce ești aici? – îl întrebă caraliul Ferometal.

– Nu mi-a plăcut o carte...

– Ce carte? – mă întrebă pe tonul unui librar gata să-și ajute clientul.

– „Rădăcinile sunt amare” – o carte a lui Zaharia Stancu despre ilegaliștii comuniști...

– Amare? Cum așa? Află că mie mi-a plăcut! Și încă foarte mult! (Ferometal își arată toți dinții, izbindu-l pe tânărul cititor în plină figură).

La începutul anilor '50, lagărul de muncă „Salcia” din Balta Brăilei a fost umplut cu țărani care nu-și puteau plăti cotele obligatorii și cu studenți care frecventaseră biblioteci franceze, italiene, engleze din România, devenind, în urma lecturilor dușmănoase, „spioni”.

În anii de lagăr ai lui F.C. Pavlovici (1959-1961) componența lotului vinovaților de a fi avut contact cu cartea (considerată stricăciune de minte) era de 1200 de deținuți politici, unii depistați de securiști în urma consultării fișierelor de cărți și periodice din marile biblioteci. Unii, ca Ion Popescu, fuseseră pârâți de îndrumători științifici de teapa lui L. Grunberg, alții erau doar bănuți de lecturi nocive.

1200 de poligloți și cititori erau închiși în barăcile din Bărăgan, unde

nu exista nici o carte, ci numai dispreț față de „cărțurari”.

F.C. Pavlovici, viitor ziarist și critic literar, găsește explicația psihologică a urii față de acești deținuți cu o excepțională pregătire intelectuală în complexul de inferioritate al anchetatorilor și procurorilor, care, neavând experiența lecturii, se osteneau silabisind declarațiile celor interogați. Cu toate că unii dintre ei întrerupeau bătaia arestaților pentru a-și susține examenele la Facultatea de Drept, asta nu lichida handicapul și ura superstițioasă în fața omului cult: procurorul, căpitan Aurel Mihăilescu, încurca în chip penibil numele arestaților cu cel al scriitorilor pe care aceștia îi citiseră. F.C. Pavlovici era confundat cu Zaharia Stancu și se mira că nu-i confundat cu titlul cărții acestuia, „Descult”.

Autorul nu se mai miră de incoerența și limbajul de bețivan al magistraților ruși de limbă română, ci de faptul că, după Revoluția din 1989, căpitanul Liviu Prună, judecătorul care l-a condamnat în anii '50 pentru lecturi dușmănoase, a fost avansat la gradul de general.

În lagărul de la Salcia, la canal, oamenii învăț limbi străine și țin conferințe ca să nu uite de umilințele și suferințele indescriptibile, deasupra puterii noastre de înțelegere. Până și cadre comuniste, căzute în dizgrație, ca generalul de aviație C. Fulga, caută o punte de apropiere de natură intelectuală când îi spune cuiva care vorbea despre „Capra cu trei iezi”: „Mă bucur că avem lecturi comune”.

Cine erau conferențiarilor? Cele mai multe pagini îl evocă pe preotul Gh. Chiriac, unul care suferea de „insanșietate culturală”. Cu citate din Kierkegaard și Sfinții Părinți îi convingea pe ceilalți că opusul disperării este credința. Era cu adevărat un „doctor de suflete”.

Viitorul prozator Al. Ivasiuc, pe atunci ex-student în medicină, cu dinții dezbătuți în timpul anchetei, transformat într-un sac de oase ambulante din cauza imposibilității de a se hrăni, avea în schimb o energie verbală debordantă. Citise cărți esențiale în domeniul filosofiei și psihiatriei.

Viitorul istoric Al. Zub, suferind de plămâni, nu se lăsa doborât de duhurile barăcii. Repara hainele rupte ale prietenilor cu mâna lui fină, „modelată de bibliotecă”: învrtea acul improvizat din sârmă grosolană ca un copist până de caligraf. Își ținea conferințele sobru și academic, întristat să vorbească în vacarmul creat involuntar de ascultătorii săi, nevoiți să se

așeze în același spațiu, pe hârdăul cu fecale al barăcii transformate în sală de conferințe.

Matei Cocuz, profesor de matematică, tot de la Iași, trăia cu antichitatea „în relații de familie”, iar orientalistul Sergiu Al. George, îngrijorat până la mușenie de soarta prețioaselor tomuri din biblioteca sa, a întinerit la aflarea veștii date de soție prin un anume semn, că volumele se află la loc sigur. Drept recunoștință, inventa despre sine, om care-și petrecuse mai toată viața în biblioteci, „mici întâmplări scandaloase care se potriveau mai bine unui neștiutor de carte”. În tactica aceasta recunoaștem intenția de a diminua elanul dușmanilor cărții.

Dramaturgul I.D. Sârbu, fost student al lui Blaga, ținea conferințe de filosofie a culturii, estetică și psihologie, cu capacitatea ineputabilă de improvizație a omului de creație. De reținut umorul cu care comentează autorul gestul unor camarazi de origine germană – troica săsească – de a lua imediat „notițe pe fundul gamelelor sau pe talpa bocancilor”.

Profesorul Theil, sas din Brașov, își învăța camarazii să însușească 2-3 limbi deodată. „Știa mii de cuvinte pe care nu le folosea nimeni, dar le uita adesea pe cele obișnuite”. Când cineva l-a întrebat cum se spune „buric” în engleză, uitând cuvântul, a declarat că englezii n-au buric.

F.C. Pavlovici dormea în patul altui camarad de origine germană, Robert Cahuleanu Ciurunga, poet basarabean, condamnat de două ori: pentru o carte de poezii publicată în 1944 la Chișinău și pentru una tipărită clandestin la Brăila în 1947 („Poeme de dincoace”). Cum 18 ani de muncă silnică era un termen ce predispunea la așezări solide în acel spațiu, R. Cahuleanu și-a cusut pe pânză, în căptușeala unui pieptar, versurile-cheie ale câtorva sute de decastihuri, din care peste ani va publica un volum de poezii, care circulară din gură în gură mai întâi în lagăr. Cu toată slăbiciunea germanului pentru curățenie, nu dezbracă pieptarul-biblioteca niciodată, încât într-o noapte, rugat să-l scarpine pe spinare, camaradul Gulan a găsit printre manuscrisele sale interzise... un șoarece. Iată deci și șoareci de bibliotecă într-un lagăr fără cărți.

La Periprava a existat la un moment dat o carte englezească adevărată: „Conferințe despre arhitectură și pictură” de John Ruskin. O primise medicul Eusebiu Munteanu în pachetul cu alimente, într-o cutie de untură

cu fund dublu. Era volumul citit de toată lumea în lagăr, dar restituit cu mare repeziciune, de frica percheziției. Cum proprietarul ei fusese condamnat pentru lectura cărții „Mein Kampf”, contactul cu orice carte l-ar fi expus pericolelor, și totuși păstra în saltea, pentru a buchisi zilnic, acest tip de material interzis.

Preotul Manta din București fusese arestat pentru că păstra un cufăr subversiv cu manuscrisele unei „Istorii a armatei române în cel de-al II-lea război mondial”, dat în păstrare de General G.A. Dabija. La percheziție au fost găsite și două cărți interzise: autobiografia lui Hitler și „Mustul care fierbe”, culegere de articole politice ale lui O. Goga – multe despre Basarabia. Nu se știe pentru ce s-a făcut mai vinovat preotul, dar e sigur că de pe atunci tot ce ținea de amintirea Basarabiei era prohibit (tabu).

Lecturile de căpătâi și mai ales credința, verificate în contactul cu realitatea, au dat acestor oameni un uimitor echilibru și stăpânire de sine în condiții subumane.

Interesant de observat că mai târziu, în 1968, prozatorul Al. Ivasiuc va contura în romanul „Interval” un personaj (tatăl Olgăi) care trăiește numai în mijlocul cărților, lectura fiind în acest caz un drog, un viciu. „N-avea vitalitate, nu construia nimic – el citea – nu avea răspundere pentru nimic”. Cartea, referința la lectură sunt considerate de Al. Ivasiuc „realități de mână a doua în care se închidea” acest om ratat. Discursul unui alt cititor înrăit, un monstru de egoism – Ilie Chindriș – era ca o clădire din prefabricate, care se montează ușor în orice loc. Nu este greu de înțeles proza existențială a lui Ivasiuc, brusc devenit un inamic al livrescului, după ce în lagăr se sprijinise pe lecturile conservate în memorie. Mircea Eliade observa „câtă nevoie există în proza noastră de o înălțare către dramele de conștiință în care se impun, printr-o curajoasă, nemiloasă confesiune, rigorile demnității și ale integrității etice”.

F.C. Pavlovici trăiește și vrea să știe dacă am avut o strângere de inimă la lectura cărții sale. Constatăm că între mărturisirile înregistrate la acest capitol în ultimele decenii, cea a autorului nostru se remarcă printr-o deosebită măiestrie a portretizării, prin umor și printr-un fel de detașare senină ce i-o dă conștiința că cea mai mare răzbunare a cărturarului este cuvântul. Iată, noi am citit cuvinte și am crezut, fără să fim martori oculari. Rămâne să acționăm.

Nina NEGRU

NICOLAE BĂIEȘU PROTAGONISTUL

Omagierea oamenilor de creație a devenit o tradiție. Și, să fim sinceri, nu vedem într-asta nimic neobișnuit. Ba mai mult: mă bucur când sărbătorii întâmpină această zi cu o nouă lucrare, de cele mai multe ori, cu una de totalizare, fie de „Opere alese”, sau cu o ediție biobibliografică, să zicem. Nu a fost o excepție, în acest sens, și apariția, (cu ocazia rotunjirii celor 70 de ani de la nașterea folcloristului Nicolae Băieșu) biobibliografiei „Un distins folclorist: Nicolae Băieșu” (Ch., 2004) – o lucrare, care, cu voia sau fără voia alcătuitorului, constituie un îndemn, o invitație spre studierea și aprecierea operei protagonistului din partea specialiștilor în domeniu.

Or, prin aceste rânduri, și noi intenționăm să declarăm, că Nicolae Băieșu merită din plin toată atenția confrăților de condei. Căci el, pe tot parcursul anilor, prin întreaga sa operă, a demonstrat că este un adevărat savant. El este înzestrat cu calitățile cele mai optime pentru un cercetător-folclorist: firea sa deschisă către oameni, blândețea și bunătațea, dar și seriozitatea Domniei sale, care în comportarea sa cu semenii îl ajută să contacteze, să converseze, să dispună la o împărtășire sinceră cu orișicine - aptitudini fără care este imposibilă îmbrățișarea profesiei de folclorist adevărat. Iar alte trăsături de caracter cum ar fi răbdarea, curiozitatea și spiritul de observație îi permit să pătrundă în esența lucrurilor, să analizeze, să aprecieze, să descopere momentele, aspectele și calitățile ascunse ale obiectului, spațiului și împrejurărilor cercetate, devenind astfel un analist veritabil. Dovadă ne este biobibliografia nominalizată anterior, care se vrea consultată și utilizată de specialiști. Colegii de breaslă, sperăm, vor apela la sursa aceasta informativă pentru a demonstra aspectele științifice și practice ale studiilor, articolelor, recenziilor folcloristului, și pentru a demonstra necesitatea și utilitatea lor în procesul de educație a tineretului și în viața de fiecare zi. Iar nouă nu ne rămâne decât să ilustrăm calitățile informaționale ale lucrării, plenitudinea și relevanța documentelor incluse în bibliografie, cât și accesibilitatea lor pentru potențialii cercetători.

De la bun început afirmăm că plenitudinea și relevanța bibliografiei este satisfăcătoare, pe când accesibilitatea documentelor mai lasă de dorit. Pentru exemplificare vom apela la câteva cifre și titluri, respectând totodată sistemul și structura de distribuție a documentelor. Așa, spre exemplu, materialele sunt prezentate în trei mari capitole cu mai multe subdiviziuni, și „Referințe la persoana și activitatea folcloristului”. Acest sistem de aranjare ne permite să depistăm cu ușurință, că protagonistul este autor a șapte monografii și broșuri, iar mai departe, în urma unor operații matematice, concluzionăm, că el mai este alcătuitor și coalcătuitor al 29 de culegeri de folclor, autor, alcătuitor, iar uneori și redactor al 28 de manuale, crestomații, programe; și redactor, recenzent la 12 ediții - în total 76 cărți. Iar împreună cu studiile, articolele, recenziile, cronicile Nicolae Băieșu a semnat încă 878 de documente, dintre care, publicate în culegeri și reviste de profil - 109; în enciclopedii - 21; în ziare și calendare - 538, precum și 15 traduceri, 118 manuscrise, plus la toate - 168 de referințe.

Cerem scuze de la cititori pentru abuz de cifre și titluri, însă fără ele ar fi fost mult mai greu (mai dificil) să demonstrăm aria de activitate și rezultatele muncii creatoare a protagonistului. Or dacă ele, cifrele, în genere vorbesc de la sine despre atașamentul său față de specialitatea aleasă, căreia i-a consacrat toată viața, peste 40 de ani, despre intensitatea și profunzimea muncii, despre rezultatele ei, apoi ultima cifră (168 referințe) constituie o mărturie elocventă în favoarea calității muncii folcloristului, relevanței documentelor din bibliografie. De observat că această concluzie se desprinde și din prefața, din studiul introductiv al doctorului în filologie Tudor Colac, care argumentează cele spuse cu pilde concrete din publicațiile cercetătorului.

IUBEȘTE,

pentru că nu există un alt motiv mai nobil pentru care merită să trăiești!

Viața noastră trebuie să fie mereu vitaminizată și înflăcărată de dragoste. Altfel există pericolul de a da dovadă doar de un intelectualism rece. O femeie iubită zice: „El mă face să mă simt, de parcă sunt scăldată în razele soarelui”.

Dragostea adevărată vindecă rănilor, edifică sufletele, încântă, entuziasmează, te înalță, te bucură, te înaripează... Dragostea adevărată nu se uită cine ești, unde ești sau cum ești. Pentru că este mai important sufletul omului.

Într-o clinică era o femeie care de trei ani nu vorbea. Mereu se legăna într-un balansoar. Doctorul i-a cerut asistentei: „Tot ce-ți cer este să o tratezi cu dragoste până se face bine”. Asistenta așa și făcu. Își aduse un balansoar asemănător, îl puse alături și se legăna și ea alături, abordând-o cu dragoste. După trei zile pacienta a început să vorbească și peste o săptămână s-a făcut bine.

Dragostea începe cu aproapele, dar se extinde față de toți oamenii. Dragostea este secretul unității unui cuplu, a unei familii, a unei echipe. Dragostea trebuie să existe inclusiv pentru conducători, pentru subalterni, pentru colegi și chiar pentru oponenți. Pentru că e scris: iubește-ți dușmanul.

Ca să știi ce fel de dragoste porți în centrul inimii tale întreabă-te ce motivație stă la bază ei!? Iubești oamenii din careva interese? Ori îi iubești pentru că îi iubești, și nu mai există altă explicație!?

Privind la gingașele mărtișoare, să ne fie inima curată și plină de dragoste. Numai așa ne putem ancora sufletul la cele înalte și desăvârșite.

Valentina GĂLUȘCĂ

Același tablou al folcloristului de elită, al personalității științifice de prestigiu și al omului de omenie apare în fața noastră și la lectura celorlalte diviziuni ale indexului: „Fișier bibliografic”, „Aprecieri”, cât și la consultarea compartimentului de iconografie - „Viața și activitatea în imagini”. Este corect. Toate aceste subdiviziuni merită, desigur, atenția beneficiarilor, cu atât mai mult că ele sunt elaborate în cunoștință de cauză și întregesc substanțial chipul protagonistului Nicolae Băieșu. Ele ne conving încă și încă o dată, că în fața noastră se află acea personalitate, lucrările căreia sunt solicitate de diverse categorii de cititori: elevi, liceeni, studenți, profesori, cercetători etc. Dar e cazul să observăm că, fiecare categorie de cititori are interesele sale: tineretul studios se poate limita la o carte („Folclorul copiilor”, să zicem), la un studiu („Colinde populare cu caracter eroic, istorico-patriotic social”, nr.109) etc., poate fi solicitată și literatură la o temă, la o problemă cum ar fi „Ștefan cel Mare și Sfânt în creația populară orală” (nr.185) etc. Iar cercetătorii, de regulă, nu se pot limita la o carte, un studiu etc. Ei studiază teme, aspecte... Ei sunt obligați să consulte, să confrunte și să analizeze mai multe lucrări, culegeri de texte, studii etc. De aceea, la întocmirea biobibliografiilor, se impune necesitatea de a ține cont pentru care specie de bibliografie și pentru care categorie de cititori este elaborată lucrarea, căci de aceste momente (criterii) depinde selecția documentelor și modul de distribuire ale acestora.

În cazul nostru este vorba de o biobibliografie științifică, care presupune o plenitudine exhaustivă de prezență a publicațiilor autorului respectiv, un sistem cronologic cât mai cuprinzător de distribuire a documentelor și, în fine un aparat auxiliar de depistare a documentelor incluse în lucrare. Autorul lucrării consultate ne-a garantat doar plenitudinea documentelor. Celelalte două cerințe: sistemul cronologic de aranjare a documentelor și aparatul de orientare (indexurile auxiliare) s-au respectat doar parțial. Consecințele sunt păgubitoare. Doritorii de a studia etapele de cercetare, evoluția investigațiilor științifice ale protagonistului nostru vor fi nevoiți să-și adune, să-și sistematizeze singuri bibliografia după ani, consultând toate diviziunile indexului: „Monografii”, „Broșuri”, „Studii, recenzii, articole...” etc. Iar în ce privește satisfacerea doleanțelor (cerințelor) elevilor, studenților etc., care de cele mai multe ori solicită ajutor la depistarea articolului, cărții, manualului concret, sau la selectarea literaturii la temă, vor fi și mai dificile, pentru că bibliografia este lipsită de indexurile auxiliare: de titluri, de materii (tematic), cronologic, etnografic etc. Fără aceste atribute biobibliografia consultată, de altfel ca și multe, multe alte lucrări similare, rămâne un depozit impunător de informație, la care utilizatorul nu are acces, căci depozitul este încuiat, iar cheia-i pierdută!

Intuiesc ripostele multor colegi-bibliografi, dar și ale unor oameni de știință, cum ar fi, de exemplu, că volumul rezervat pentru editare nu a permis și includerea indexurilor auxiliare nominalizate. Răspunsul, cred că îl cunosc și înșiși protestatarii. Informația, la care consumatorii nu au acces, își pierde valoarea.

Revenind la biobibliografia ce ne preocupă trebuie să conchidem că ea constituie o sursă impunătoare de informație care reflectă întreaga activitate științifică, pedagogică și de popularizare a creației populare românești a protagonistului și din care se impune chipul unei personalități de talie europeană, însă, constatăm cu regret, că elaboratorii ei n-au reușit totuși să apropie la maximum acest potențial informațional de interesele consumatorilor.

Ion ȘPAC

Redactor-șef: Alexe RĂU
Secretar de redacție: Valentina GĂLUȘCĂ
e-mail: gazetabib@yahoo.com

Oxana PLUGARU

22-14-75; 24-04-43; 23-80-04